

ΓΣΕΒΕΕ

**ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑ
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ,
ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Αριστοτέλους 46, Αθήνα, ΤΚ 104 33,
Τηλ: +30 210 3816600, fax: +30 210
3820735
www.gsevee.gr, info@gsevee.gr

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΙΚΡΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΓΕΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ**

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ, ΒΙΟΤΕΧΝΩΝ,
ΕΜΠΟΡΩΝ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Αριστοτέλους 46, Αθήνα, ΤΚ 104 33,
Τηλ: +30 210 8846852, fax: +30 210
8846853
www.imegsevee.gr, info@imegsevee.gr

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΓΣΕΒΕΕ

Σεπτέμβριος 2018

• ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Το φορολογικό σύστημα αποτελεί τον πυλώνα της δημοσιονομικής διαχείρισης και της οικονομικής πολιτικής. Κατά την διάρκεια της κρίσης και των Μνημονίων είχε αναχθεί στο βασικό πεδίο της ασκούμενης πολιτικής λιτότητας, με σοβαρές συνέπειες για τη σύνθεση των δημοσίων εσόδων, την ανάπτυξη του ιδιωτικού τομέα, το σχεδιασμό των επενδύσεων και την ιδιωτική κατανάλωση. Η εμμονή στην εισπρακτική λειτουργία του φορολογικού συστήματος, αδιαφορώντας πλήρως για τις αναδιανεμητικές και τις αναπτυξιακές πτυχές του, επέφερε σωρεία προβλημάτων στη λειτουργία των πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων.

Η ΓΣΕΒΕΕ έχει επισημάνει ότι το πρόβλημα ως προς τα φορολογικά έσοδα δεν είναι το ύψος των ονομαστικών συντελεστών, αλλά η αποτυχία διεύρυνσης της φορολογικής βάσης, η αποτυχία αύξησης της εισπραξιμότητας και επίτευξης ενός αποτελεσματικού συντελεστή στο μέσο όρο της ΕΕ (effective tax rate). Επιπλέον, το μίγμα φορολόγησης δεν έχει αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, δηλαδή δε γίνεται με σκοπό τη μεταβίβαση πόρων προς περισσότερο παραγωγικούς σκοπούς και δραστηριότητες με υψηλό πολλαπλασιαστή. Αντίθετα, έρχεται σε αντίφαση με τον αναπτυξιακό νόμο που φιλοδοξεί να παρέχει κίνητρα στις επιχειρήσεις για να επενδύσουν στη χώρα. Και το ερώτημα που έθετε η ΓΣΕΒΕΕ πολύ επίμονα ήταν εάν με αυτούς φορολογικούς συντελεστές υπάρχει περίπτωση να επιτευχθεί προσέλκυση επενδύσεων, ακόμη κι αν αλλάξει ξαφνικά η μακροοικονομική εικόνα της χώρας.

Για τα φορολογικά ζητήματα, έχουμε τονίσει κατ' επανάληψη την ανάγκη διαμόρφωσης ενός προοδευτικού και δίκαιου φορολογικού συστήματος.

Συνολικά, η ΓΣΕΒΕΕ έχει καταθέσει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο προτάσεων σε εθνικές αρχές και διεθνείς εταίρους σχετικά με μια διαφορετική οργάνωση του φορολογικού

συστήματος. Η Συνομοσπονδία καταθέτει κάθε χρόνο επικαιροποιημένο αναλυτικό υπόμνημα με τους βασικούς άξονες και συγκεκριμένα μέτρα που θα πρέπει να αποτελέσουν τον κορμό μιας ουσιαστικής φορολογικής μεταρρύθμισης. Ενδεικτικά, αναφέρουμε τις σημαντικότερες:

- Διατήρηση του καθεστώτος χαμηλής φορολογίας για νέους επιχειρηματίες. Μηδενική φορολόγηση στις 10 πρώτες περιοχές υψηλής ανεργίας και αποεπένδυσης.
- Εξορθολογισμός των έμμεσων φόρων (ΦΠΑ 24% στα επισιτιστικά επαγγέλματα και ειδικών φόρων κατανάλωσης) που όχι μόνο είναι εξ ορισμού κοινωνικά άδικοι αλλά επιπλέον αυξάνουν υπέρμετρα και το λειτουργικό κόστος των επιχειρήσεων.
- Εξορθολογισμός του συστήματος συλλογής των αποδείξεων με αυτοματοποιημένους τρόπους, χωρίς να υφίστανται οι πολίτες το βαρύ άγος της καθημερινής συλλογής. Τούτο συνδέεται και με τις μεθόδους απόδοσης του ΦΠΑ. Επαναφορά του μέτρου συλλογής αποδείξεων για τους ελεύθερους επαγγελματίες.
- Καθιέρωση ενός ακατάσχετου λογαριασμού ανά επιχείρηση ο οποίος θα σχετίζεται αποκλειστικά με τη χρήση τερματικού μηχανήματος POS και ηλεκτρονικών συναλλαγών.
- Μείωση κόστους ενέργειας για τις επιχειρήσεις. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης στην ενέργεια (ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο, φυσικό αέριο) είναι πολλαπλάσιοι εκείνων που επιβάλλουν οι υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες και των ορίων που αναφέρονται στις σχετικές Οδηγίες της ΕΕ.
- Αναπροσαρμογή του αφορολόγητου ορίου - είναι άδικο να επιβάλλεται φόρος σε πολύ χαμηλά εισοδήματα ή ακόμα και μηδενικά μέσω των τεκμηρίων (λόγω ελαχίστων προσόδων ή περιουσιών).
- Πλήρης λειτουργία του Περιουσιολογίου ώστε να καταγράφονται επακριβώς τα περιουσιακά προς φορολόγηση στοιχεία. Παράλληλη προσαρμογή των αντικειμενικών αξιών προς τα κάτω, σύμφωνα με την πορεία της πραγματικής αξίας και παράλληλα, αναθεώρηση της φορολόγησης της ακίνητης περιουσίας.
- Κωδικοποίηση της φορολογικής νομοθεσίας στο διαδίκτυο. Δημιουργία τράπεζας πληροφοριών με θέσεις τις Διοίκησης που δεν έχουν δημοσιοποιηθεί (και νομολογία). Παράλληλα, κατάργηση της «βιομηχανίας» των εγκυκλίων που τροφοδοτούν τη γραφειοκρατία.
- Υιοθέτηση της αρχής «προτεραιότητα στις μικρές επιχειρήσεις» στη φορολογική νομοθεσία. Πριν την ψήφιση ενός νόμου ή την εφαρμογή μιας κανονιστικής πράξης θα πρέπει να αναλύονται οι επιπτώσεις των διατάξεων στη λειτουργία των μικρών

επιχειρήσεων, κάτι που σήμερα δεν συμβαίνει (SME test). Αποτελεί υποχρέωσή μας έναντι της ΕΕ.

- Σταδιακή μείωση - κατάργηση του τέλους επιτηδεύματος.
- Αύξηση του μέγιστου ύψους κύκλου εργασιών για τους μη υπόχρεους υποβολής ΦΠΑ. Εναλλακτικά, για κύκλους εργασιών έως 30.000€, ο επιτηδευματίας να τυγχάνει όμοιας μεταχείρισης όπως το φυσικό πρόσωπο-φορολογούμενο.

• ΕΡΓΑΣΙΑΚΑ – ΕΘΝΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Δεδηλωμένη θέση της ΓΣΕΒΕΕ ήταν και παραμένει η ανάγκη επαναφοράς του καθορισμού του κατώτατου μισθού της ΕΓΣΣΕ, στους κοινωνικούς εταίρους. Κάθε συζήτηση και καθορισμό του κατώτατου μισθού στον ιδιωτικό τομέα μας με απόφαση της κυβέρνησης, μας βρίσκει αντίθετους. Όσες φορές άλλωστε η πολιτεία επενέβη σε θέματα που αφορούσαν τον ιδιωτικό τομέα πλην της θέσπισης κανονιστικού πλαισίου είχε αντίστροφα από τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Η ΓΣΕΒΕΕ παρακολουθεί όλες τις τοποθετήσεις με ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Ωστόσο θεωρεί ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού δεν θα πρέπει να είναι αντικείμενο μονομερούς απόφασης της κυβέρνησης. Και τούτο διότι οι μισθολογικές αυξήσεις δεν μπορεί να είναι αποσυνδεδεμένες από τις δυνατότητες της πραγματικής οικονομίας, που σημαίνει ότι θα πρέπει να αποτελούν προϊόν συλλογικής διαπραγμάτευσης των κοινωνικών εταίρων.

Ο μηχανισμός καθορισμού του κατώτατου μισθού (ν.4172/2013) με τον οποίο ουσιαστικά αντικαταστάθηκε ο κοινωνικός διάλογος θα πρέπει να αποτελέσει εργαλείο των κοινωνικών εταίρων και όχι το αντίστροφο.

Επιπλέον μία αύξηση του κατώτατου μισθού χωρίς την λήψη άλλων ανακουφιστικών μέτρων για μισθωτούς και επιχειρήσεις, θα έχει τα αντίθετα από τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Η ΓΣΕΒΕΕ αναγνωρίζοντας την ανάγκη αύξησης του κατώτατου μισθού και ταυτόχρονα λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες της κοινωνίας, των επιχειρήσεων και της εθνικής οικονομίας, καταθέτει ολοκληρωμένη πρόταση :

- Επαναφορά με νομοθετική ρύθμιση του καθορισμού του κατώτατου μισθού της ΕΓΣΣΕ στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κοινωνικών εταίρων.
- Η όποια αύξηση που θα προκύψει θα είναι αποτέλεσμα συλλογικής διαπραγμάτευσης μεταξύ των.

- Η πολιτεία θα πρέπει να εγγυηθεί ότι η αύξηση του κατώτατου μισθού δεν θα φορολογηθεί, έτσι ώστε να είναι ουσιαστική και να αυξήσει το διαθέσιμο εισόδημα των μισθωτών του ιδιωτικού τομέα
- Να συνοδευτεί με άμεση μείωση του ΦΠΑ 24 % στα είδη καθημερινής ανάγκης των πολιτών και στην εστίαση , άλλωστε είναι γνωστό ότι ο υψηλός συντελεστής ΦΠΑ είναι άδικος και πλήττει τα χαμηλά εισοδήματα.
- Η μείωση του μη μισθολογικού κόστους για τις επιχειρήσεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση

➤ **ΡΥΘΜΙΣΗ ΟΦΕΙΛΩΝ – ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΑΝΕΙΟΛΗΠΤΩΝ**

Η ΓΣΕΒΕΕ θεωρεί ότι είναι επιτακτική η διαμόρφωση, ψήφιση από όλα τα κόμματα και εφαρμογή μιας κοινής χάρτας πολιτικών για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της υπερχρέωσης, που θα συνδυάζει τα προηγούμενα εργαλεία με την προσθήκη ορισμένων σημαντικών ρυθμίσεων. Συγκεκριμένα, η ΓΣΕΒΕΕ προτείνει τη θεσμοθέτηση των παρακάτω εργαλείων-πολιτικών:

- Η προστασία της κύριας κατοικίας πρέπει να διατηρηθεί και για τα επόμενα χρόνια, με μοναδικό κριτήριο την ανάλυση της εισοδηματικής ικανότητας του δανειολήπτη. Παράλληλα, να υπάρξει μέριμνα για την προστασία της επαγγελματικής στέγης και των λοιπών παγίων των επιτηδευματιών, ιδιαίτερα όταν αποτελούν μοναδικό μέσο αναπαραγωγής και διατήρησης της επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- Δυνατότητα εξαγοράς ή άμεσης επαναγοράς του δανείου που έχει αποδοθεί σε ταμεία - distress funds από το δανειολήπτη σε τιμές αντίστοιχες της αγοράς από το fund (με μια μικρή επιπρόσθετη εισφορά έως 2% για να απαλειφθεί το σενάριο του ηθικού κινδύνου).
- Απαλοιφή υπολοίπων οφειλής έπειτα από οικειοθελή και συναινετικό πλειστηριασμό ακινήτου, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις εκείνες για τις οποίες έχει υπάρξει προσημείωση.
- Θα πρέπει να συμπεριληφθούν στη δυνατότητα υπαγωγής στη ρύθμιση χρέους πρώην επαγγελματίες-συνταξιούχοι που δεν διατηρούν την ιδιότητα του επιχειρηματία, αλλά είχαν λάβει δάνειο και διέκοψαν την επιχειρηματική δραστηριότητα εντός της κρίσης. Αντίστοιχη μέριμνα πρέπει να ληφθεί για τους εγγυητές συνοφειλέτες επαγγελματίες ή συνταξιούχους. Σε περίοδο κρίσης δεν τεκμαίρεται επί της αρχής δολιότητα στη μη αποπληρωμή οφειλών, και θα πρέπει αυτή να αποδεικνύεται μέσα από την αξιολόγηση των περιουσιακών στοιχείων του δανειολήπτη.

- Σχετικά με τις φορολογικές και ασφαλιστικές υποχρεώσεις, άμεση προτεραιότητα πρέπει να είναι οι λελογισμένοι συμψηφισμοί και η αυτόματη απόδοση υπολοίπων σε επιχειρήσεις που είναι ταυτόχρονα χρεώστες και πιστωτές του δημοσίου. Για την αποτελεσματική εφαρμογή των 120 δόσεων, θα πρέπει να μην εκπίπτει το δικαίωμα διατήρησης της ρύθμισης μετά από 2 αποτυχίες τήρησης του λογαριασμού.
- Στο σκέλος των παλαιών ασφαλιστικών οφειλών (προ ΕΦΚΑ), επαναφέρουμε την πρόταση για πάγωμα χρέους, με παροχή δυνατότητας συνταξιοδότησης και εξαγορά πλασματικού χρόνου στη λήξη του εργασιακού βίου.
- Παράλληλα, θα πρέπει να διαμορφωθεί ένας μηχανισμός υποστήριξης και έγκαιρης προειδοποίησης επιχειρήσεων σε κρίση, για την αποτροπή πτωχεύσεων και την επαναφορά σε υγιή οικονομική κατάσταση και αποτροπή παρόμοιων φαινομένων στο μέλλον.

Η ΓΣΕΒΕΕ εκτιμά ότι με την εισαγωγή ενός τέτοιου ολιστικού πλέγματος ρυθμίσεων και πραγματικής προστασίας των αδύναμων καθιερώνεται ένα πλαίσιο ορθολογικής διαχείρισης των κόκκινων δανείων που ευνοεί την ευστάθεια του τραπεζικού συστήματος, τη διατήρηση και ανάπτυξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας και βελτιώνει τη συνεργασία και την εμπιστοσύνη μεταξύ κράτους, ιδιωτών και τραπεζικού τομέα.

• **ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ & ΟΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

Ο ρόλος των δημοσίων επενδύσεων ως τροφοδότη του αρχικού σταδίου ανάκαμψης είναι κρίσιμος. Είναι ενδεικτικό ότι μέσα στο καθεστώς δημοσιονομικής προσαρμογής και λιτότητας, από το 2009 έως σήμερα, το ΠΔΕ έχει απωλέσει σωρευτικά περίπου 20 δισ., γεγονός που είχε ασφαλώς αρνητική επίδραση στην αναπτυξιακή δυναμική και την αδυναμία ανάσχεσης του υφεσιακού κύματος που ακολούθησε τη δημοσιονομική προσαρμογή. Παρά το γεγονός ότι τα προηγούμενα χρόνια, και ιδιαίτερα τις περιόδους που η οικονομία κατέγραφε υψηλά επίπεδα ανάπτυξης, ο πολλαπλασιαστής των δημοσίων επενδύσεων δεν πέτυχε υψηλούς ρυθμούς συνεισφοράς στη μεγέθυνση του ΑΕΠ, ο αναπτυξιακός νόμος ήταν και παραμένει ένα σημαντικό εργαλείο μόχλευσης και παροχής ρευστότητας σε επιχειρήσεις.

Το επενδυτικό κενό που υπάρχει σήμερα στην ελληνική οικονομία είναι προφανές ότι απαιτεί ένα μίγμα κινητοποίησης δημόσιων και ιδιωτικών δυνάμεων για την εκκίνηση της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η έμφαση στην προσέλκυση των άμεσων ξένων ιδιωτικών επενδύσεων δεν αρκεί από μόνη της να οδηγήσει σε βιώσιμη ανάπτυξη. Η επενδυτική «άνοιξη» πρέπει να στηριχθεί σε εκείνες τις ΜΙΚΡΕΣ επιχειρήσεις που αποτελούν το φυτώριο

της επιχειρηματικότητας και της καινοτομίας. Οι μικρές επιχειρήσεις δεν αποτελούν μόνο τον κορμό της οικονομικής δραστηριότητας, αλλά συνθέτουν το πλαίσιο λειτουργίας της επιχειρηματικότητας. Η συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και Ευρώπη είναι μικρές και πολύ μικρές. Στόχος πρέπει να είναι η καλλιέργεια ενός εθνικού φυτώριου επιχειρήσεων και στελεχών, επιχειρηματιών, επιστημόνων. Από αυτό το φυτώριο αναδύονται εξελικτικά και οι μεγάλες επιχειρήσεις. Θα πρέπει να αντισταθούμε και να αποφύγουμε η ανάπτυξη να περιοριστεί σε ένα μικρό αριθμό συστάδων από μεγάλες επιχειρηματικές μονάδες και δραστηριότητες (επιχειρηματικές «φάρμες»). Η προσπάθεια για την ανάπτυξη θα πρέπει να αποσκοπεί τόσο στην προσέλκυση μεγάλων επενδύσεων όσο και κυρίως στην ενεργοποίηση μικρών και μεσαίων επενδύσεων, οι οποίες προσφέρουν άμεσα πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην οικονομία και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Είναι, άλλωστε, χαρακτηριστικό ότι σύμφωνα με Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το 85% των καθαρών νέων θέσεων εργασίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο 2002-2010 δημιουργήθηκε από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις – και ιδιαίτερα από τις πολύ μικρές και τις νέες. Είναι συνεπώς προφανές ότι αν υπάρξει κινητοποίηση για επενδύσεις στις μικρές επιχειρήσεις, τότε θα διαμορφωθεί ένα ευνοϊκό κλίμα για να προχωρήσουν και οι μεγάλες επενδύσεις. Η ανάκαμψη της οικονομίας δεν μπορεί παρά να αποτελεί ένα συλλογικό εγχείρημα, με τη συνέργεια όλων των κατηγοριών των επιχειρήσεων.

- **ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ & ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ**

Με τον όρο Στρατηγική Επένδυση ο νομοθέτης έχει περιγράψει την κινητοποίηση παραγωγικών δυνάμεων και κεφαλαίων (ν.3894/2010), εγχώριας ή αλλοδαπής προέλευσης που έχουν την δυνατότητα να επιφέρουν αυτοτελώς σημαντικά ποιοτικά και ποσοτικά αποτελέσματα στην εθνική οικονομία. Μάλιστα, υπό το καθεστώς χρηματοοικονομικής δέσμευσης της χώρας σε κανόνες που έθεταν συγκεκριμένες θεσμικές δομές μέσα από την υπογραφή διεθνών συμβάσεων χρηματοδοτικής στήριξης (κράτη-εταίρους, υπερεθνικοί οργανισμοί), ήταν προφανές ότι μια σημαντική μέθοδος εξεύρεσης εναλλακτικής χρηματοδότησης επενδύσεων -και όχι χρέους- ήταν μέσα από την προσέλκυση κεφαλαίων επιχειρήσεων αλλοδαπής και φορέων ή δομών από τρίτες χώρες.

Η βασική διάσταση που περιλαμβάνεται στην υφιστάμενη νομοθεσία για τις Στρατηγικές Επενδύσεις είναι η ταχύτερη προώθηση και επιτάχυνση εκ μέρους του κράτους και των ρυθμιστικών αρχών των αναγκαίων διαδικασιών προκειμένου να καταστεί πραγματοποιήσιμη η επένδυση, της οποίας το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα έχει κριθεί

ισχυρό για την οικονομία (με βάση συγκεκριμένα κριτήρια τα οποία μπορεί να ποικίλλουν από κλάδο σε κλάδο, γεωγραφική περιοχή, ύψος κεφαλαιακής παρέμβασης).

Η προηγούμενη εμπειρία από την εφαρμογή του νόμου και έπειτα, κατέδειξε ότι η προσέλκυση επενδύσεων σε μια χώρα με προβλήματα δημόσιου χρέους, που ασκεί επί μακρόν συσταλτική δημοσιονομική πολιτική, με δύσκαμπτη διοίκηση και δισεπίλυτα ρυθμιστικά προβλήματα (χωροταξικό, πολεοδομία, κτηματογράφηση, βιομηχανικές ζώνες) αποτελεί ένα πολύ δύσκολο εγχείρημα. Επιπλέον, αναδείχθηκε στην επιφάνεια μια λανθάνουσα θεώρηση, που έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα του νόμου, η οποία πρέσβευε ότι θα πρέπει να υπάρξει φιλική μεταχείριση για κάθε μορφής μεγάλη επένδυση, ανεξαρτήτως πλαισίου εφαρμογής και βιωσιμότητας. Άμεση συνέπεια ήταν, αντί να προσελκυστούν επενδύσεις με σημαντικές οικονομίες κλίμακας, να υπάρξει συγκέντρωση αιτημάτων από προβληματικές περιπτώσεις επενδυτικών σχεδίων, τα οποία ήταν αδύνατο να υλοποιηθούν ή να χρηματοδοτηθούν επαρκώς (φαινόμενο αντίστροφης επιλογής, *adverse selection*). Η δημιουργία ωστόσο φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος δε σημαίνει την παροχή ευνοϊκότερων κινήτρων σε προβληματικές επενδύσεις.

Στη νομοθεσία για τις Στρατηγικές Επενδύσεις προβλέφθηκε ρητά η ανάπτυξη συνεργιών μεταξύ δημοσίου και ιδιωτικού τομέα για την προώθηση κάποιας σημαντικής επενδυτικής πρωτοβουλίας, είτε στο σκέλος σχεδιασμού, είτε στο σκέλος υλοποίησης. Αυτή η πτυχή αγνοήθηκε κατά την εφαρμογή του νόμου το προηγούμενο διάστημα. Παράλληλα, αγνοήθηκαν οι χρηματοοικονομικές διαστάσεις των επενδύσεων υπό ένταξη, καθώς η επίλυση των γραφειοκρατικών ζητημάτων δε συνεπαγόταν και την απελευθέρωση πόρων από το εγχώριο ή διεθνές τραπεζικό δίκτυο, λόγω του επικαλούμενου κινδύνου της χώρας.

Η ΓΣΕΒΕΕ επί της αρχής ενθαρρύνει την βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και τις δράσεις για την επιτάχυνση στρατηγικών επενδύσεων, ωστόσο είχε επισημάνει με την εισαγωγή του Ν. 3894/2010 ότι ταυτόχρονα με την βελτίωση του πλαισίου αδειοδότησης και υλοποίησης σημαντικών επενδυτικών έργων, θα έπρεπε το κράτος να μεριμνήσει για τη δημιουργία ενός δεύτερου πυλώνα προώθησης επενδυτικών δράσεων για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα επενδυτικά σχήματα με τοπικά πολλαπλασιαστικά οφέλη, όπως άλλωστε ήταν και η αρχική πρόθεση του νομοθέτη. Στα επί μέρους θέματα επισημαίνονται τα εξής:

- Να αναθεωρηθεί το πλαίσιο συμμετοχής των στρατηγικών clusters και των cluster καινοτομίας που συγκροτούνται από ΜμΕ, συνεταιρισμούς, σε σύμπραξη με μεγαλύτερες εταιρείες ή αναπτυξιακές εταιρείες του δημοσίου. Σκοπός των παραπάνω είναι η ενίσχυση τοπικής ανάπτυξης σε ευρεία κλίμακα (πχ νησιά), η ανάπτυξη υποδομών και καινοτομίας

(κοινωνικής και επιχειρηματικής) από μικρές επιχειρήσεις. Απαιτείται αναθεώρηση της νομοθεσίας για τη νομική μορφή που θα πρέπει να λαμβάνουν οι συνεργατικοί σχηματισμοί ώστε να υπάρχει κίνητρο ίδρυσης, σύστασης και ορθής εκκαθάρισης σε περίπτωση αποτυχίας.

- Να αποκτήσει μεγαλύτερη βαρύτητα ο συντελεστής αύξησης απασχόλησης κατά μονάδα επενδυόμενου κεφαλαίου στα προτεινόμενα επενδυτικά σχέδια.
- Να συνδεθεί η αξιολόγηση επενδυτικών σχεδίων με την απόδοση βέλτιστων χρηματοοικονομικών εργαλείων ανά περίπτωση (δημιουργία μονάδας χρηματοδότησης). Ο ρόλος του Enterprise Greece - Invest in Greece πρέπει να ενισχυθεί με συγκεκριμένες αρμοδιότητες ως προς τις χρηματοδοτικές εναλλακτικές που θα δύναται να προτείνει.
- Να σχεδιαστούν επενδύσεις στρατηγικής σημασίας μεγάλης κλίμακας και να εκπονηθούν αντίστοιχοι διαγωνισμοί με τη συμμετοχή ιδιωτικού τομέα. Ευκαιρία αποτελεί η αξιοποίηση των χρηματοδοτικών πακέτων στήριξης (Juncker Investment Plan, EBRD).
- Να συμπεριληφθούν δημόσια έργα υπό τη μορφή κοινοπραγιών σε προγράμματα χρηματοδότησης τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης (τα έργα αυτά θα πρέπει να αδειοδοτηθούν κατά προτεραιότητα και να ενθαρρυνθεί η παρουσία ΜμΕ μέσω δημοσίων συμβάσεων).
- Να αξιοποιηθεί τεχνικά η παρουσία διεθνών φορέων και οργανισμών ως προς τη λειτουργία και αναβάθμιση του οργανισμού Enterprise Greece.
- Να επιταχυνθούν καθολικά όλες οι διαδικασίες εκσυγχρονισμού και προσδιορισμού χρήσεων γης, βιομηχανικών ζωνών, κτηματογράφησης.
- Να προσδιοριστεί ένα πλαίσιο για δημιουργία ενός μηχανισμού επιτάχυνσης επενδύσεων Fast Track 2, όπου θα συμπεριλαμβάνονται επενδύσεις υψηλού κοινωνικού, αναπτυξιακού και τοπικού/ περιφερειακού αποτυπώματος, με τη συνεργασία δομών της περιφέρειας, επιμελητηρίων, υπηρεσιών ΚΕΠ Μίας Στάσης και ιδιωτών επενδυτών ή αναδόχων (πχ στον κλάδο ενέργειας, στις μικρές έξυπνες εγκαταστάσεις-κατασκευές).

• **ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΕΡΓΑΛΕΙΑ/ ΠΗΓΕΣ/ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**

Η χρηματοδότηση, τα εργαλεία και οι πηγές αυτής θα καθορίσουν εν πολλοίς τις εξελίξεις και θα ορίσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της χώρας, διότι οι ωφελούμενοι από τη διαχείριση των διαθεσίμων κεφαλαίων θα έχουν σημαντικό συγκριτικό πλεονέκτημα στη νέα αναπτυξιακή φάση. Σε όλες τις έρευνες κλίματος του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ, ανεξάρτητα την οικονομική συγκυρία και τα ποσοστά αισιοδοξίας-απαισιοδοξίας, προκύπτει σταθερά μια αναφορά (άνω του 70%) αρνητικών επιδόσεων σχετικά με τη ρευστότητα των επιχειρήσεων.

Για ένα μεγάλο διάστημα προ της κρίσης, η πίστη αποτελούσε ένα αντικείμενο ιδιωτικής ανταλλαγής που λάμβανε είτε τη μορφή μεταχρονολογημένων επιταγών, είτε άτυπων δανείων μεταξύ συνεργατών, φίλων και συγγενών, είτε ακόμη και συναλλαγών σε είδος ή κάποιων μορφών φοροαποφυγής. Λόγω ελλιπούς πληροφόρησης και ατελούς ανάπτυξης της επενδυτικής κουλτούρας, ούτε οι τράπεζες, ούτε οι επιχειρήσεις ήταν σε θέση να αναγνωρίσουν «επενδυτικές ευκαιρίες» ή ευκαιρίες χρηματοδότησης σε μια κοινή βάση. Η κρίση που ενέσκηψε «διόρθωσε» μεγάλο μέρος αυτών των άτυπων διαδικασιών, διότι συνέσπειλε τη δυνατότητα εξωτερικής διακίνησης του χρήματος, όμως μετέθεσε το πρόβλημα του ελλείμματος χρηματοδότησης – δε τίθεται μόνο σε ποσοτικούς όρους αλλά και σε ποιοτικούς- στην πραγματική σφαίρα ζήτησης και προσφοράς χρήματος. Παράλληλα, αποκάλυψε τις αδυναμίες συγχρωτισμού και προσαρμογής των δυο ενδιαφερόμενων αλληλοεπιδρώντων μερών.

Σε έρευνα του ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ που πραγματοποιήθηκε τα πρώτα χρόνια της κρίσης περίπου το 50% των επιχειρήσεων δήλωναν ότι δεν είχαν καμία σχέση με το τραπεζικό σύστημα. Μετά από 4 χρόνια, το ποσοστό των επιχειρήσεων αυτών εκτοξεύτηκε σε ποσοστό άνω του 70%, ενώ αντίστοιχη απροθυμία καταγραφόταν ως προς τις προθέσεις αξιοποίησης/ συμμετοχής σε προγράμματα χρηματοδότησης μέσα από ΠΔΕ, ΕΣΠΑ, ΕΤΕΑΝ και για λόγους διοικητικής και γραφειοκρατικής επιβάρυνσης. Με άλλα λόγια, η κρίση και ο μετασχηματισμός των επιχειρήσεων, αλλά και των τραπεζών δεν οδήγησε σε ένα αποτελεσματικότερο ταίριασμα των αναγκών και των προϊόντων, αλλά απομάκρυνε τους δυο αλληλοεπιδρώντες παίκτες περισσότερο. Το πρόβλημα της κακής επικοινωνίας ζήτησης και προσφοράς είναι ασφαλώς διφυές. Δεν πρέπει να αποφύγουμε να παραδεχτούμε ότι το τραπεζικό σύστημα δεν είχε αναπτύξει τη «χρυσή περίοδο» του χαμηλού κόστους δανεισμού τα κατάλληλα εργαλεία αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων. Και το ρυθμιστικό πλαίσιο της πολιτείας δεν άγγιζε αυτές τις πρακτικές, και ακόμη υπολείπεται αρκετά από το να καταφέρει να οργανώσει μια ώριμη αγορά χρήματος.

Ο τρόπος αξιολόγησης ενός αιτήματος για δανειοδότηση όλα τα προηγούμενα χρόνια δεν διερχόταν αποκλειστικά μέσα από την αξιολόγηση του business plan και των προοπτικών του κλάδου δραστηριοποίησης, αλλά μέσα από ένα περίεργο σύμπλεγμα αξιολόγησης της πιστοληπτικής και περιουσιακής θέσης του υποψήφιου δανειολήπτη. Η αποτίμηση της ιδέας ήταν σε δευτερεύουσα θέση, ενώ δεν υπήρχε το θεσμικό πλαίσιο που να επιτρέπει ένα πιστωτικό οργανισμό να συμμετέχει στη διαμόρφωση, βελτίωση, συμμετοχή του πρότζεκτ με ενεργό τρόπο.

Αυτή η συνθήκη της εύκολης αποτίμησης αποτελεί μια παθογένεια που κυριάρχησε στο τραπεζικό σύστημα ενισχύοντας την αποφυγή ρίσκου. Με την έλευση της κρίσης, το πρόβλημα αυτό μεταλλάχθηκε σε ένα πρόβλημα εξασφάλισης του στόχου της κεφαλαιακής επάρκειας, στη βάση των κανόνων που είχαν τεθεί από την ΕΚΤ, το νέο ασφυκτικό πλαίσιο και τους εταίρους-πιστωτές. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρέμειναν έξω από την κατανομή της περιορισμένης χρηματοδότησης, με βασικό αιτιολογικό τον υψηλό κίνδυνο που έφεραν το προφίλ του υποψήφιου δανειολήπτη και των εγγυητών του.

Στη διάρκεια της κρίσης, έχουμε παρατηρήσει σημαντικές απώλειες της παραγωγικής βάσης, αλλά ταυτόχρονα η οικονομία έχει απωλέσει και όλα τα «πλεονεκτήματα» που επέφερε η ύφεση και θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν μέσα ένα κατάλληλο μίγμα οικονομικών πολιτικών και πρωτοβουλιών. Ενδεικτικά αναφέρω ότι τόσο το επίπεδο των επιτοκίων, όσο και ο αποπληθωρισμός που ενισχύθηκε από τη διεθνή πτώση των τιμών πετρελαίου, αλλά και η ποσοτική χαλάρωση ήταν πτυχές που δεν αξιοποιήθηκαν από τη χώρα μας,- παρά το γεγονός ότι αποτελούσαν κι αυτά συμπτώματα της κρίσης. Ταυτόχρονα παρατηρήθηκε μείωση των εισαγωγών, απομόχλευση και μειωμένη πιστωτική επέκταση, που εξυπηρετεί τον αναπροσανατολισμό των χαρτοφυλακίων.

Εκτός όμως από τις εξελίξεις στον κεντρικό πυλώνα της αγοράς χρήματος, που είναι ο χρηματοπιστωτικός τομέας, παράλληλες δράσεις αναπτύχθηκαν ή αναπτύσσονται με σκοπό την τόνωση του επενδυτικού ενδιαφέροντος. Με τον όρο χρηματοδότηση άλλωστε δεν καταγράφεται μόνο η ανάπτυξη σχέσεων με το τραπεζικό σύστημα. Νέες τάσεις παρατηρούνται στο σχεδιασμό των επενδυτικών προγραμμάτων και των εργαλείων χρηματοδότησης.

Στην παρούσα φάση με τις περιορισμένες δημοσιονομικές δυνατότητες, η χώρα έχει ανάγκη ένα αποτελεσματικό πλαίσιο αξιοποίησης των λιγοστών πόρων. Είναι ενδεικτικό ότι ακόμη και σήμερα, και παρά την πληθώρα συμβούλων και διεθνών φορέων που έχουν εμπλακεί με τη διαδικασία ενίσχυσης και προσέλκυσης των επενδύσεων στην Ελλάδα, απουσιάζει ένα συντεταγμένο σχέδιο διαχείρισης και διάχυσης της πληροφόρησης. Το πακέτο Γιούνκερ (για τις Στρατηγικές Επενδύσεις), τα προγράμματα της Ευρ. Τράπεζας Επενδύσεων και του Ευρ. Ταμείου Επενδύσεων, της Ευρ. Τράπεζας Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης, η τεχνογνωσία που προσφέρουν δεν πρέπει να χαθούν ή να διοχετευτούν σε μονοσήμαντες δράσεις χωρίς πολλαπλασιαστικό όφελος για τις τοπικές οικονομίες και τη χώρα ως μια οιονεί περιφέρεια της Ευρώπης. Ο έλεγχος και η διαφάνεια πρέπει να είναι προτεραιότητα για την κυβέρνηση και την αντιπολίτευση.

Συνολικά, οι παρεμβάσεις που θα πρέπει να αφορούν τη βελτίωση των συνθηκών χρηματοδότησης περιλαμβάνουν τα παρακάτω:

- Θεσμικό πλαίσιο που επιτρέπει τη διαφοροποίηση των εργαλείων και πηγών χρηματοδότησης ώστε να ταιριάζει στις ανάγκες της ελληνικής επιχειρηματικότητας. Υπό αυτό το πρίσμα πρέπει να διερευνηθούν οι δυνατότητες προσαρμογής σύγχρονων εργαλείων μικροχρηματοδότησης, συμμετοχικής χρηματοδότησης, factoring και άλλων μορφών συνεταιριστικής τραπεζικής.
- Δημιουργία εργαλείων εγγυοδοσίας με βάση τις παρεχόμενες ασφάλειες από τους επιχειρηματίες, ως εγγύηση για λήψη χρηματοδότησης.
- Συντονισμός και διάχυση πληροφόρησης για το ρόλο και τις λειτουργίες που επιτελούν οι διεθνείς χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, η διάρθρωση και η σκοπιμότητα του ΕΣΠΑ, την ανάλυση επίδρασης του αναπτυξιακού νόμου, τις επενδυτικές ευκαιρίες και τις στρατηγικές επενδύσεις. Ειδικά για τις Στρατηγικές Επενδύσεις, το κράτος οφείλει να δώσει κατευθύνσεις για το παραγωγικό μοντέλο που επιθυμεί με κλάδους ατμομηχανές (θέλουμε ορυχεία, θέλουμε τουρισμό, θέλουμε οργανωμένες μονάδες θεραπείας, προσέλκυση επιστημόνων;)
- Καθιέρωση σχεδιασμού Επενδυτικού Νόμου ανά 4ετία, με αντίστοιχη σταθερότητα ως προς τις υποχρεώσεις της επιχείρησης (φορολογικές, ασφαλιστικές). Ένα συνολικό πλαίσιο σταθερού περιβάλλοντος.
- Εκσυγχρονισμός και διεύρυνση των λειτουργιών του ΕΤΕΑΝ και των Αναπτυξιακών Ταμείων που έχουν ιδρυθεί (πχ Ταμείο Λουξεμβούργου), ενδεχομένως μέσα από ένα ενιαίο συντονιστικό όργανο. Σε σχέση με το ΕΤΕΑΝ θα πρέπει να διασφαλίζεται η ορθή λειτουργία των πρακτικών εγγυοδοσίας. Από την πλευρά της μόχλευσης κεφαλαίων των επιχειρήσεων, έξυπνη εξειδίκευση προγραμμάτων συμμετοχικής χρηματοδότησης μέσα από διάθεση κερδών σε ένα κοινό Αναπτυξιακό Ταμείο για μικρές επιχειρήσεις.
- Συστηματική παρακολούθηση των ροών χρηματοδότησης από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα εκ μέρους της ΤτΕ και δημοσίευση εκθέσεων για λόγους διαφάνειας.
- Ειδικά προγράμματα για τη χρηματοδότηση των συνεργατικών σχηματισμών, συνεργιών καινοτομίας και των ανοιχτών κέντρων εμπορίου.
- Ως προς τα τραπεζικά, επέκταση των ηλεκτρονικών συναλλαγών, και παράλληλη μεταβατική καθιέρωση ακατάσχετου λογαριασμού για επιχειρήσεις ώστε να μπορέσουν να ανταποκριθούν βραχυπρόθεσμα στα προβλήματα ρευστότητας. Αποτελεσματική ρύθμιση των κόκκινων δανείων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, εφαρμογή και εποπτεία τήρησης του Κώδικα Δεοντολογίας από την ΤτΕ. Η εμπιστοσύνη πρέπει να καλλιεργηθεί αμφίδρομα. Για τα

κόκκινα δάνεια, που αποτελεί και αυτός ο τομέας μια μορφή έμμεσης απο-χρηματοδότησης, έχουμε τονίσει επανειλημμένα την ανάγκη εξατομικευμένων λύσεων και άρσης της ομηρίας χιλιάδων επαγγελματιών, μέσα από προγράμματα υποστήριξης, εκκαθάρισης και επανένταξης στην αγορά.

- **ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ & ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ**

Η βελτίωση του «Εθνικού Συστήματος Καινοτομίας» εν γένει, προϋποθέτει την ανάπτυξη συγκεκριμένων μηχανισμών που να υποστηρίζουν και να ενδυναμώνουν τα ενδογενή παραγωγικά τμήματα της ελληνικής οικονομίας, σε επίπεδο καινοτομικής δραστηριότητας και ανταγωνιστικότητας. Στις παρούσες συνθήκες, μια νέα πολιτική καινοτομίας για τις μικρές επιχειρήσεις οφείλει να προσανατολιστεί στην ενδυνάμωση της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων με αναφορά στις τεχνολογικές και οργανωτικές καινοτομίες, στα είδη και στην ποιότητα των παραγόμενων προϊόντων και παρεχόμενων υπηρεσιών, στις ποιοτικές πλευρές της κλαδικής και γεωγραφικής εξειδίκευσης, στην ενίσχυση της μάθησης και των δεξιοτήτων, στη διαφοροποίηση των παραγόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, στη διαμόρφωση συμπράξεων και συνεργασιών και στην ενίσχυση της επιχειρηματικής συνεργασίας και στη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρών επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση. Είναι γεγονός ότι το παραγωγικό τοπίο των ελληνικών μικρών επιχειρήσεων, οι οποίες εξακολουθούν να πλήττονται από την πρωτοφανή οικονομική ύφεση, εμφανίζει διαφοροποιημένες τυπολογίες, οι οποίες επιτάσσουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή διαφοροποιημένων εργαλείων παρέμβασης.

Επιπροσθέτως, η διαχρονική τεχνολογική υστέρηση που διαπιστώνεται σε μεγάλα τμήματα του παραγωγικού δυναμικού της χώρας, τόσο σε επίπεδο ενδογενών ικανοτήτων ανάπτυξης καινοτομίας όσο και σε επίπεδο τεχνολογικής απορροφητικής ικανότητας, αποτελεί μια επιπλέον παράμετρο που επιτάσσει την εφαρμογή στοχευμένων πολιτικών. Σε αυτό το πλαίσιο, κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός δράσεων τόσο σε επίπεδο θεσμικών και δομικών παρεμβάσεων όσο και σε επίπεδο βραχυπρόθεσμης ενίσχυσης της επιχειρηματικής καινοτομίας. **Η εκπόνηση και υλοποίηση πολιτικών μετασχηματισμού και διαρθρωτικής προσαρμογής πρέπει να ακολουθήσουν διαμορφωμένα πρότυπα που εν πολλοίς εντάσσονται στις παρακάτω γενικές κατηγορίες:**

- Πολιτικές-πλαίσιο, οι οποίες αποβλέπουν στην ανάπτυξη ενός περιβάλλοντος δομημένων μηχανισμών υποστήριξης μετασχηματισμών και διαρθρωτικής προσαρμογής, με έμφαση σε θέματα τεχνολογικής, οργανωτικής και χρηματοδοτικής καινοτομίας, λειτουργικής

ευελιξίας και ανάπτυξης σύγχρονων επιχειρηματικών μοντέλων για την ενίσχυση της λειτουργίας και των συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων.

- Πολιτικές μετασχηματισμού, με σκοπό την ενθάρρυνση της τεχνολογικής και οργανωτικής αλλαγής μέσα από την αναδιαμόρφωση των επιχειρηματικών μοντέλων και την προσαρμογή στο νέο οικονομικό περιβάλλον.
- Πολιτικές συνεκτικότητας, οι οποίες στοχεύουν στην ενδυνάμωση του πλαισίου συνεργείας των μικρών επιχειρήσεων.
- Πολιτικές ενίσχυσης και διεύρυνσης των αγορών-στόχων, οι οποίες διευρύνουν τον ορίζοντα για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και αγορών με προσανατολισμό τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και το εξωτερικό.
- Πολιτικές ενδυνάμωσης του ανθρώπινου δυναμικού, οι οποίες στοχεύουν στην ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, των δεξιοτήτων και των μηχανισμών μάθησης.
- Πολιτικές εξωστρέφειας, σε υπερ-τοπικό, διαπεριφερειακό και διεθνές επίπεδο, οι οποίες αποβλέπουν, κατ' αρχάς, στην ενίσχυση των εσωτερικών διασυνδέσεων των επιχειρήσεων αλλά και μεταξύ των επιχειρήσεων με οργανισμούς γνώσης, με σκοπό την ανάπτυξη συνεργειών, τη μεταφορά γνώσης, την ανάπτυξη νέων αγορών.

Υπό το ίδιο πρίσμα, η παρούσα προσέγγιση επιχειρεί να εξειδικεύσει τη γενικότερη συζήτηση για την ανάγκη πολιτικών ενίσχυσης της καινοτομικής ικανότητας των επιχειρήσεων στη χώρα, αξιοποιώντας τη διάκριση ανάμεσα στην «τεχνολογική ανταγωνιστικότητα» –η οποία αναφέρεται περισσότερο στη δημιουργία νέας γνώσης μέσα από δομές Έρευνας και Ανάπτυξης, συστηματική καλλιέργεια δραστηριοτήτων κατοχύρωσης ευρεσιτεχνιών κ.α.- και στην «ανταγωνιστικότητα ικανοτήτων» που αναφέρεται στις ικανότητες αποτελεσματικής αφομοίωσης και παραγωγικής αξιοποίησης γνώσεων που προέρχονται από το εξωτερικό περιβάλλον και προϋποθέτουν εφαρμογή οργανωτικών καινοτομιών, ενίσχυση δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που θα συμβάλλουν στην αποτελεσματική ενσωμάτωση νέων τεχνολογικών συντελεστών και διαθεσιμότητα διαφοροποιημένων και κατάλληλα προσαρμοσμένων χρηματοδοτικών εργαλείων.

Οι παραπάνω πολιτικές μπορούν να προωθηθούν, μεταξύ άλλων, μέσα από πολύ-επίπεδα μείγματα παρεμβάσεων που θα υπερβαίνουν τις μονο-θεματικές και μονο-διάστατες προσεγγίσεις, και θα αφορούν σε συγκεκριμένους ενδεικτικούς, πυλώνες παρέμβασης:

A. Δράσεις υποστήριξης και στρατηγικής συγκρότησης πολύ μικρών και μικρών επιχειρήσεων

Στόχος του πυλώνα παρέμβασης είναι η ανάπτυξη δράσεων ενίσχυσης της καινοτομίας, της επιχειρηματικότητας και της συνεργασίας μέσα από πολύ-λειτουργικές δομές διαχείρισης και ανάπτυξης της καινοτομίας (innovation support services). Συγκεκριμένα, οι δράσεις αυτές περιλαμβάνουν δομές υποστήριξης, σε θέματα καινοτομίας (π.χ. νέα προϊόντα), ανάπτυξης νεωτερικών επιχειρηματικών μοντέλων, δημιουργίας νέων εγχειρημάτων, αναζήτησης νέων αγορών.

Β. Δράσεις μεταφοράς γνώσης και στρατηγικής πληροφόρησης για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις

Στόχος του πυλώνα παρέμβασης είναι η ενίσχυση των διαδικασιών μεταφοράς τεχνολογίας και αναδιανομής καινοτομίας μέσα από την ανάπτυξη νέων και την προσαρμογή υφιστάμενων μηχανισμών, με έμφαση στις ανάγκες των μικρών επιχειρήσεων και με απώτερο στόχο την ενίσχυση της καινοτομικής τους δραστηριότητας μέσα από τη συνεργασία με φορείς έρευνας και τεχνολογίας. Ιδιαίτερα για τις μικρές επιχειρήσεις, η ανάπτυξη διαμεσολαβητικών θεσμών μεταφοράς γνώσης είναι κρίσιμης σημασίας για την ενίσχυση της καινοτομικότητας και ανταγωνιστικότητας τους. Στο πλαίσιο αυτών των μηχανισμών, κρίνεται απαραίτητη η ανάπτυξη ενεργειών που θα περιλαμβάνουν τη μεταφορά τεχνολογικής/κωδικοποιημένης και άρρητης επιστημονικής/επιχειρησιακής γνώσης αλλά και την υποστήριξη επί των διαδικασιών ενσωμάτωσης και εφαρμογής νέων τεχνολογικών συντελεστών (π.χ. ευφυή δίκτυα μεταφοράς τεχνολογίας προς μικρές επιχειρήσεις).

Γ. Δράσεις υποστήριξης συστάδων επιχειρήσεων και επιχειρηματικών δικτύων (Clusters & Innovation Networks)

Στόχος του πυλώνα παρέμβασης είναι η ενίσχυση της επιχειρηματικής συνεργασίας, των διεπιχειρησιακών σχέσεων, της συνεργατικής καινοτομίας, της ανοικτής καινοτομίας, της ανάπτυξης νέων συνεργατικών σχηματισμών ή και διασυνδέσεων ανάμεσα σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις ή και φορείς έρευνας-τεχνολογίας μέσα από πολυ-λειτουργικούς ολοκληρωμένους συνεργατικούς μηχανισμούς υποστήριξης των συνεργασιών και των διασυνδέσεων (cluster support services) ανάμεσα σε επιχειρήσεις και ανάμεσα σε επιχειρήσεις και οργανισμούς παραγωγής γνώσης. Οι δράσεις αυτές θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν συνεργατικούς μηχανισμούς υποστήριξης μέσα από σύγχρονες θεσμικές και ψηφιακές αναπτυξιακές μορφές παρέμβασης στα παραγωγικά οικοσυστήματα.